

SANAT

Pandemide sanat

Banu Çarmıklı ile Juma Art Karaköy'de bir araya geldik; Mixer, ArtSümer, x-ist ve Pi Artworks İstanbul'daki sergileri gezdik. Banu Çarmıklı eşliğinde galerilerin direktörleriyle de pandemi sürecinde sanatın seyrini konuştuk.

Kübra BIÇAK - kubra.bicak@alem.com.tr / Fotoğraf: Ertan DEMİRBİLEK - ertan.demirbilek@alem.com.tr

Salgın sürecinde sanatçı, koleksiyoner, galerici ve müzecilerle gerçekleştirdiği söyleşiler ile dönemin nabzını tutan koleksiyoner ve sanat yazarı Banu Çarmıklı, pandemi dönemini şu cümleler ile anlatıyor: "Küresel bir sağlık krizinden daha da güçlenerek çıkan alan ne olabilir deseler; sanat derdim. Tıpkı savaş sonrası sanat üretiminde çığır açan akımların ortaya çıkması gibi pandeminin de zorluklarıyla birlikte yenilenme ve motivasyon bilinci getirdiğini düşünüyorum." Banu Çarmıklı ile Juma Art'taki galerileri gezerken pandemide izleyici alışkanlıklarına, koleksiyonerliğe, fuarlara ve sergilere dair sohbet ettik.

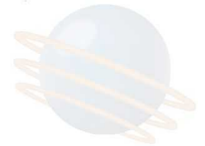
Pandemi sürecinde Türkiye'deki sanat üretimini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Hayatımızı altüst eden pandemi sürecinin daha fazla motive olmamızı sağladığını düşünüyorum. Sanat tarihine baktığımızda göreceğimiz gibi zor dönemler daima anlamlı işler yaratımına vesile olmuştur. Pandemi öncesi sanat piyasamızda mevcut problemler vardı ve pandemi sonrasında da bunlar devam ediyor. Ekonomik sıkıntıların alınması da etkilemesi kaçınılmaz bana göre. Önceliklerin kişiden kişiye değiştiği bir dönemdeyiz; fakat dünya tarihinin sıkıntılı dönemlerinde ve savaş zamanlarında sanat her daim ayakta kalmasını bildi. Kolektif sorumluluk bilinci

ile bu krizin de üstesinden geleceğimize inananlardayım. Yeter ki birlik ve beraberlik içinde motivasyonumuzu kaybetmeyelim. Bu ekosistemin parçası olan herkesin bir araya gelip, sorunları tartışarak bir çıkış yolu bulması gerekiyor.

Pandemi döneminde dijital sanat ile izleyici, zaman kısıtlaması olmadan, direkt ve dolaysız olarak sanatla ve sanatçı ile ilişki kurabildi. Bu açıdan dijital sanatın geleceğini nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce dijital sanat ile beraber müzelerin ve galerilerin geleceği nasıl olacak?

Ben her ne kadar çağa uygun tüm yenilikçi

atılımları desteklesem ve keyifle takip etsem de bazı deneyim biçimlerinin yerinin özel kalacağını düşünenlerdenim. Sanatta dijitalleşme hepimiz için türlü kolaylıklar, farklı tasarımlar ve kurgularla tanışma olanağı veriyor, vermeye devam edecek. Fakat bunun tam karşısına fiziksel sergi ve eser diyalogunu koyamayız bana göre. İkisi bambaşka deneyim alanları sunuyor. Şu an mecburiyetten bunun ikamesi gibi görünüyordur olabilir, fakat dijital sanat ortamı fiziki olanın yerini uzun vadede tutamaz.

Pandemi döneminde fuarlarla ilgili farklı gelişmeler oldu. Bazı fuarlar ertelenirken bazıları ise çevrim içi alanda eser sergileme yoluna başvurdu. Fuarların bu dönemdeki gelişmeleri hakkında neler düşünüyorsunuz?

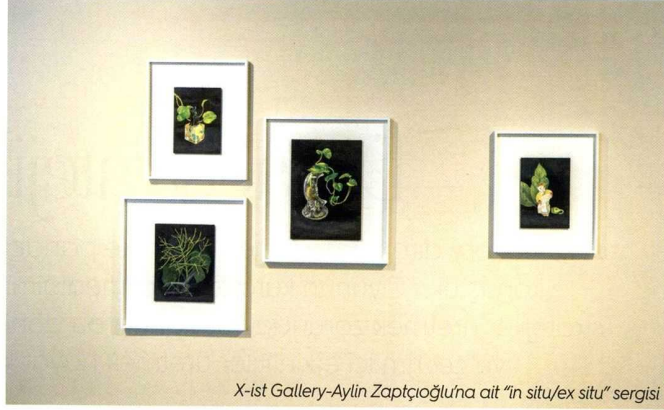
Olması gereken, herkesin sürece en hızlı şekilde adapte olmasıydı. Fuarlar da bu anlamda kendi durumlarına özel olarak mantıklı kararlar aldılar. Ertelenmeyi seçen fuarlar, demek ki çevrim içi ortamda verim alamayacağını düşünmüş, her etkinlik yapısı sanat tura uygun olmayabilir. Bu durumda mutlak bir doğru ve yöntem/çözümde bahsedemeyiz bence. Hepimiz yeni yeni öğreniyor ve uyumlanmaya çalışıyoruz. Toplum sağlığını gözetken her karar doğrudur diye düşünüyorum.

Son dönemde kişisel sanat koleksiyonunuza eklediğiniz bir eser oldu mu? Sizde salgın döneminde koleksiyonerlerin alışkanlıklarında ne gibi değişiklikler oldu?

Eskiye oranla neredeyse alım yapmadım diyebilirim. Öncelikle küresel ve ekonomik belirsizlik hepimizi etkiliyor ve bu dönemde daha önceki gibi bir sevgi ve cesaretle büyük adımlar atmaktan çekiniyoruz doğal olarak. Bence koleksiyoner davranışlarındaki en önemli değişim bu temkinlilik hali oldu. Bunun dışında asıl verimli üretimin pandemi sona erdikten sonra başlayacağını düşünüyorum. Hatta yeni yeni girişimler de oluyor. Sanatçıların bu süreçte demlendirdiği fikir ve projelerini tam olgunlaşmış halleriyle izlemeyi beklemeyi tercih ediyorum kendi adıma.

Pandeminin gölgesinde bu sonbahar birçok sanat etkinliği gerçekleşti. Bu süreçte sanatçıların eserlerini ve etkinlikleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Katıldığınız sanat etkinliklerinde sizi en çok etkileyen hangisi oldu?

Sanatçılar, bu sürecin sonunda sanatsal üretim bakımından en şanslı çıkacak grup. Küresel bir krizin yol açtığı binbir türlü meseleye dair kendi bakış açılarını yansıtmaları için bulunmaz bir fırsat. Yaratıcılıklarını ve verimliliklerini tam anlamıyla sergileyebilecekleri bir dönem bekliyor bizi. Onun dışında duruma hızlıca ayak uydurup eserlerini paylaşan, atölyelerinden canlı yayınlar yapanlar oldu. Benim en çok ilgimi bu etkinlikler çekmişti açıkçası. Hem yurt dışından hem de yurt içinden sevdiğim sanatçıların atölyelerine canlı canlı konuk olma fırsatı çok keyifliydi.

X-ist Gallery-Aylin Zaptçioğlu'na ait "in situ/ex situ" sergisi

Mixer Gallery, "Printed'20" sergisi

Bir de tabii konuşmaları ve söyleşileri merakla izledim. Sanat ortamı bu anlamda da verimliydi diyebilirim.

Sizde pandemi döneminde beş adımda sergi nasıl gezilir?

Fiziksel olarak eve kapanmanın daha sağlıklı olduğu şu günlerde; pek çok galeri ve sanat kurumu sergilerini çevrim içi erişilebilir hale getirdi. İlk etapta mevcut sergilerin neler olduğunu ve yakında açılacak olanları takibe almakla başlanabilir. Sonrasında ilgili sergiye dair basın bülteni ve diğer materyalleri kolaylıkla edinip, sanatçı ve pratiği hakkında bir ön araştırma yapılmasını öneririm. Ardından sergiyi online ortamda gezmeye hazırsınız. Ayrıca galeriyle irtibata geçerek eserlerin detaylı bilgilerinin ve görsellerinin yer aldığı bir dosya da temin edilebilir. Sanat tur, bu anlamda kesinlikle çok başarılı bir deneyim.

Pandemi sürecini sanat tarihinden bir tablo ile anlatmak isteseyiz hangi tabloyu seçersiniz?

Fransız ressam Théodore Géricault tarafından 1818-1819 yıllarında çizilen ve Fransız romantizminin ikonlarından biri sayılan "Medusa'nın Salı" isimli resmi seçerdim. Tabloda; 1816 yılında Moritanya açıklarındaki Arguin Kayalıklarına çarpan Fransız firkatini Méduse'un çaresiz

yolcuları, bir salın üzerinde perişan halde ümitsizlik ve yorgunlukla beklerken betimlenir. Kazazedelerden birinin hatırlayıp anlattığı bir anıya göre; kurtulmalarından önce, ufukta bir gemi görmüşler ve ona işaret göndermeye çalışmışlardı. Ancak gemi gözden kaybolmuştu ve kazazedelerin sözleriyle saldakiler "çığınca bir mutluluktan derin bir ümitsizlik ve kedere düşmüşler". Argus isimli bu gemi iki saat sonra geri dönmüş ve hayatta kalanları kurtarmıştı. Bizim için de tabiri caizse beklenmedik bir mental yıkımın eşliğine geldiğimiz pandemi sürecinde, ilk fırsatta normalimize dönme umudumuzla bunun gecikmesi arasında kalışımızı andırıyor. Biraz daha sabir ve temkin gerekiyor belli ki.

Tüm dünyayı evlere kapatan bu çaptaki bir salgın sanat dünyasının geleceğini nasıl etkileyecektir sizce? Salgın sonrası sanat dünyasında nasıl bir tablo ile karşı karşıya olacağız?

Küresel bir sağlık krizinden daha da güçlenerek çıkan alan ne olabilir deseler; sanat derdim. Tıpkı savaş sonrası sanat üretiminde çığır açan akımların ortaya çıkması gibi pandemiden de zorluklarıyla birlikte yenilenme ve motivasyon bilinci getirdiğini düşünüyorum. Bu türden tetikleyici faktörlerin; üretimin tazelenmesi ve yaratıcı kanalların kazanmasına yarayacağına inancım tam.